

napominju porezni stručnjaci. Iznesena tvrdnja nameće pitanje: što smo dobili uvođenjem novih poreza i da li je, prema tome, izvršen rebalans proračuna pro ili antirecesijska mjera?

Rebalans proračuna je prorecesijski i, prema tome, nije moguće očekivati oživljavanje privredne aktivnosti.

Uvođenje novog ili povećanje starog poreznog oblika ima značajne troškove o čemu, na žalost, u Saboru nije bilo govora. Troškovi promjene poreznog sustava ogledaju se u:

- troškovima implementacije,
- troškovima prilagodbe poreznih obveznika, i
- fiskalnim prihodima.

Troškovi ubiranja su veći što je vrijeme implementacije poreza kraće. Pri povećanju porezne stope PDV-a od 22 na 23% porezni obveznici su morali promijeniti (ažurirati) cjelokupni tehnološki sustav poslovanja. Tako su radnici pozivani sa godišnjih odmora a informatičari su morali preko noći "presložiti" programe kako bi se proces poslovanja mogao nastaviti. U prijedlogu Vlade nije bilo spomena o novim troškovima koje će izazvati povećanje poreza. To nije samo slučaj sa povećanjem PDV-a već se napomena odnosi i na druge poreze.

Troškovi prilagodbe poreznih obveznika, kao što sam nebrojno puta pokazao, mogu biti veći od iznosa porezne obveze. Ovo tim više ukoliko monetarna i kreditna politika nema „sluha” za, temeljem uvedenog poreza, povećanje preferencije likvidnosti poreznih obveznika što također ima prorecesijski učinak. Ima li se u vidu da je porez, po definiciji, trošak za poreznog obveznika jasno je da će u procesu prilagodbe on pokušati svoj trošak prevaliti unaprijed, unazad ili bočno, odnosno eliminirati poreznu obvezu koliko je to god moruće. To je tržišni način privređivanja i priče kako poduzetnici neće povećati cijene za iznos poreza je antitržišna izjava. Naprosto u tržišnom modelu privređivanja svaki poduzetnik maksimalizira svoj profit, pored ostalog, i putem povećanja cijena. Priča o zadržavanju cijena je artefakt prošlog sustava kada su se kontrolirale cijene što i nije bilo nerazumno u uvjetim društvenog vlasništva. To je samo dio priče.

Još su značajniji ukupni multiplikativni troškovi prilagodbe. Naime, kako je proces reprodukcije nedjeljiv tako uvođenje/povećanje poreza ima značajne učinke ne samo u točkama gdje se porezi uvode već se učinak povećanja/uvođenja poreza „prelijeva”, ekonomska incidenca, i zahvaća cjelokupni proces reprodukcije. Promjena poreza utječe na kamatnu stopu jednako kao i na tečaj nacionalne valute. Sve se „uzburkava” što rezultira dodatnim troškovima i smanjenjem učinkovitosti gospodarstva.

Na kraju priče, zbog čega su se i povećali porezi, država ostvaruje stanovit fiskalni prihod. Nema potvrde da će ekonomska i pravna incidenca biti iste i da će, prema tome, račun novih poreza platiti oni kojima je to namijenjeno. Uvijek postoji mogućnost distorzije poreza i koliko mi je poznato ne postoji niti jedan porezni oblik koji nije distorzivan. Ovo vrijedi čak i za glavarinu.

Rebalans proračuna nije donio ništa novog ili, bolje rečeno, ništa dobrog. Priča je ostavljena za jesen pri čemu je, to svakako valja istaći, učinjeno mnogo lošeg.

Zaključak se nameće sam po sebi i glasi: gospodo na vlasti nemojmo se igrati porezima jer je to opasna igra sa nesagledivim posljedicama. Što učiniti? Pristupiti reformi cjelokupnog društvenog sustava a reforma poreznog sustava je samo dio tih novih promjena. Treba reći da postojeća filozofija ekonomske politike neće dati rezultata i da je potrebno sustavno „presložiti” stvari kako bi se pokrenuo razvoj. Da li treba reći da je sve nemoguće, što ističem desetak i više godina, bez koncepcije i strategije razvoja.